

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 27 czerwca 2014 r.

DOLiS-440-31/14

**Proboszcz
Parafii rzymskokatolickiej**

działając na podstawie art. 19a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.), zgodnie z którym Generalny Inspektor może kierować do osób fizycznych i prawnych wystąpienia zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony danych osobowych, w związku z publikacją pozycji „[...]” zawierającą dane osobowe mieszkańców [...] (w szczególności imię i nazwisko, datę urodzenia i zawód), niniejszym informuję o obowiązku przestrzegania przepisów ustawy o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) w zakresie przetwarzania danych osobowych członków Kościoła, celem wyeliminowania w przyszłości analogicznych sytuacji mogących stanowić naruszenie prawa do ochrony danych osobowych.

Impulsem do skierowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych niniejszego wystąpienia była informacja o publikacji „[...]” dystrybuowanej na terenie parafii rzymskokatolickiej zawierającej dane osobowe mieszkańców [...].

W opinii Generalnego Inspektora w ten sposób mogło dojść do naruszenia przez ówczesnego Proboszcza Parafii przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. nr 101, poz. 926 z późn. zm.).

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wskazuje, że wszelkie działania ograniczające prawo ochrony życia prywatnego, ochrony danych osobowych, zaliczonych do konstytucyjnych wolności i praw osobistych człowieka i obywatela (art. 47 i 51 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), powinny znajdować ustawową podstawę. Prawo do ochrony prawnej życia prywatnego zostało zagwarantowane w art. 47 Konstytucji RP, zaś poszczególne uprawnienia, składające się na treść tego prawa – w innych przepisach konstytucyjnych. W myśl art. 51 ust. 1 Konstytucji RP, nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.

Podmioty przetwarzające dane osobowe są obowiązane do stosowania przepisów ustawy o ochronie danych osobowych na każdym etapie przetwarzania tych danych, zarówno w sytuacji,

gdy zbierają dane, przechowują je, czy też udostępniają. W świetle przepisów ustawy o ochronie danych osobowych do podstawowych obowiązków administratora danych należy spełnienie jednej z przesłanek legalności przetwarzania (w tym udostępniania) danych, które w odniesieniu do danych osobowych tzw. zwykłych określone zostały w art. 23 ust. 1 ustawy. Zgodnie z ww. przepisem, przetwarzanie danych osobowych „zwykłych” jest dopuszczalne, po spełnieniu jednego z następujących warunków: osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych (pkt 1), jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa (pkt 2), jest to konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą (pkt 3), jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego (pkt 4), jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą (pkt 5). Powyższy przepis oznacza, że jeśli brak jest odpowiedniej podstawy prawnej (np. w postaci zgody, osoby której dane dotyczą, a brak jest innej przesłanki z art. 23 ust. 1 pkt 2-5 ww. ustawy) udostępnianie danych osobowych nie jest uprawnione.

Ponadto, mając na uwadze przedmiotową sprawę, pamiętać należy o zasadach przetwarzania danych szczególnie chronionych. Wykonywanie na tych danych jakichkolwiek operacji w myśl jej art. 27 ust. 1, jest co do zasady zabronione. Danymi szczególnie chronionymi w rozumieniu art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych są dane ujawniające pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również dane o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym oraz dane dotyczące skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym. Przetwarzanie takich danych dopuszczalne jest jedynie w przypadkach wskazanych w ustawie, tj. stosownie do norm wynikających z art. 27 ust. 2 pkt 1-10 ustawy o ochronie danych osobowych. Zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych przetwarzanie danych ujawniających przekonania religijne jest dopuszczalne jeżeli jest to niezbędne do wykonania statutowych zadań kościołów i innych związków wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji lub innych niezarobkowych organizacji lub instytucji o celach politycznych, naukowych, religijnych, filozoficznych lub związkowych, pod warunkiem, że przetwarzanie danych dotyczy wyłącznie członków tych organizacji lub instytucji albo osób utrzymujących z nimi stałe kontakty w związku z ich działalnością i zapewnione są pełne gwarancje ochrony przetwarzanych danych (art. 27 ust. 2 pkt 4 w/w ustawy)

Administrator danych, przetwarzający dane osobowe osób zamieszkujących daną parafię, pozyskanych na potrzeby Kościoła, zobowiązany jest do przestrzegania wszelkich, w tym podstawowych zasad przetwarzania danych osobowych wyrażonych w ustawie o ochronie danych osobowych. Mocą art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, administrator danych przetwarzający dane powinien dolożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były przetwarzane zgodnie z prawem (pkt 1), zbierane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i nie poddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami, z zastrzeżeniem ust. 2 (pkt 2), merytorycznie poprawne i adekwatne w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane (pkt 3). Opublikowanie danych osobowych w sposób, który umożliwia zapoznanie się z nimi osobom nieupoważnionym w opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych nie może odbywać się bez podstawy prawnej, zwłaszcza w sposób naruszający interes osób, których dane dotyczą.

W opinii Generalnego Inspektora w przedstawionej sprawie zasadne jest zatem uwzględnienie przepisów określających obowiązek właściwego zabezpieczenia danych. Obowiązek ten wynika zarówno z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, w szczególności jej rozdziału 5, jak i rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024). Mocą art. 36 ust. 1 ustawy, administrator danych jest obowiązany zastosować środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a w szczególności powinien zabezpieczyć dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Określone przez administratora danych zasady, środki i rozwiązania organizacyjne mające zapewnić danym bezpieczeństwo muszą być przestrzegane przez wszystkie osoby, które zgodnie z art. 37 ustawy o ochronie danych osobowych, zostały upoważnione do przetwarzania danych przez administratora danych. W opinii Generalnego Inspektora w przedmiotowej sytuacji nie zachowane zostały standardy ochrony danych osobowych osób, będących członkami parafii. Jednocześnie brak jest podstaw do przyjęcia, że udostępnienie danych osobowych w opisany sposób mogło być niezbędne z punktu widzenia jakichkolwiek statutowych działań Kościoła. Kościół Katolicki korzysta z niezależności, a przepisy prawa gwarantują mu jako instytucji możliwość posługiwania się wewnątrz ustalonym prawem. Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1169) o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, Kościół rządzi się w swych sprawach własnym prawem, swobodnie wykonuje władzę duchowną i jurysdykcyjną oraz zarządza swoimi sprawami. Nie zmienia to jednak w opinii Generalnego Inspektora faktu, iż Kościół i inne związki wyznaniowe zobowiązane są do przestrzegania powszechnie obowiązujących przepisów o ochronie danych osobowych.

Wypada także podkreślić, że mocą art. 26 ust. 1 pkt 2 administrator danych przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były zbierane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i niepoddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami.

Mając powyższe na uwadze nie sposób zgodzić się, z twierdzeniem, iż „przedstawione dane są za ich zgodą gdyż wyszły od nich samych”. Podanie danych osobowych nie oznacza automatycznie zgody na ich udostępnienie nieograniczonej liczbie osób. Zgoda na ewentualne udostępnienie danych osobowych powinna zostać wyrażona jednoznacznie i w sposób wyraźny, należy także pamiętać, że zgoda nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczenia woli o innej treści, co wynika wyraźnie z art. 7 pkt 5 ustawy o ochronie danych osobowych.

Informuję, że niewywiązanie się ze wskazanych wyżej obowiązków może w konsekwencji prowadzić do powstania odpowiedzialności karnej na podstawie art. 51 i 52 ustawy. W myśl pierwszego ze wskazanych przepisów, kto administrując zbiorem danych lub będąc obowiązany do ochrony danych osobowych udostępnia je lub umożliwia dostęp do nich osobom nieupoważnionym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (art. 51 ust. 2 ustawy). Zgodnie natomiast z art. 52 ustawy, kto administrując danymi narusza choćby nieumyślnie obowiązek zabezpieczenia ich przed zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, uszkodzeniem lub zniszczeniem, podlega grzywnie, karze ograniczenia

wolności albo pozbawienia wolności do roku. Znamieniem przestępstwa określonego w art. 52 ustawy jest samo niedopełnienie obowiązku ochrony danych osobowych, choćby dane nie zostały zabrane, zniszczone lub uszkodzone.

Ponadto osoby, w których opinii doszło do naruszenia ich dóbr osobistych mogą dochodzić swoich praw na zasadach ogólnych, w drodze postępowania sądowego.

Niemniej jednak należy wspomnieć o treści art. 3a ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych, zgodnie z którym ustawy nie stosuje się (za wyjątkiem przepisów art. 14-19 i art. 36 ust. 1) do prasowej działalności dziennikarskiej w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.) oraz do działalności literackiej lub artystycznej, chyba że wolność wyrażania swoich poglądów i rozpowszechniania informacji istotnie narusza prawa i wolności osoby, której dane dotyczą. Przy czym, jak zasygnalizowano w orzecznictwie, w uzasadnieniu wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 22 marca 2007 r. (sygn. akt II SA/Wa 1933/06): „nie można przyjmować, że właściwym do oceny istotności naruszeń praw i wolności, o których mowa w art. 3a ust. 2 u.o.d.o. powinien być GODO, bowiem wśród kompetencji GODO nie ma uprawnień do badania istotności naruszeń praw i wolności (...)”. Z pewnością jednak badanie istotności naruszeń praw i wolności może odbywać się w drodze postępowania sądowego. Stąd też Generalny Inspektor zauważa jedynie, że publikowanie danych osobowych w ramach działalności literackiej może prowadzić do istotnego naruszenia praw i wolności osób, których dane dotyczą.

Mając na uwadze powyższe proszę o uwzględnianie w prowadzonej działalności przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. Ponadto, w związku z treścią przepisu art. 19a ust. 3 ustawy, zwracam się o ustosunkowanie się do ww. wystąpienia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych **w terminie 30 dni** od daty jego doręczenia.